

Procesy odhaľovania a objasňovania trestného činu lúpeže

Anotácia: Spáchanie trestného činu lúpeže je možné považovať za závažný zločin, ktorý ohrozuje hneď niekoľko chránených záujmov (objektov) – osobnú slobodu, zdravie či majetok človeka. V prípade, ak sa páchatel dopustí trestného činu lúpeže, toto konanie možno považovať za spáchanie zločinu, ktorého konkrétne znaky sú uvedené v druhej hlave osobitnej časti Trestného zákona a zároveň lúpež je možné považovať za činiteľa, ktorým sa určuje bezpečnostné ohrozenie občanov a stav bezpečnosti v spoločnosti. V slovenskom právnom poriadku zákonodarca ochranu života, zdravia a slobody zaručuje, resp. zakotvuje, už v samotnej Ústave Slovenskej republiky. Spáchanie trestného činu lúpeže možno považovať za vážne porušenie noriem právneho poriadku Slovenskej republiky.

Kľúčové slová: lúpež, odhaľovanie, objasňovanie, trestný čin.

Úvod

Na základe analýzy štatistických údajov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky¹ je možné konštatovať, že v súčasnosti majú násilné trestné činy rastúci trend. Pre takto spáchané trestné činy je charakteristický vysoký stupeň nebezpečnosti. Špecifickým prvkom násilných trestných činov nie je len intenzita násilia, ktorú páchatel preferuje, ale za závažný možno považovať aj následok, ku ktorému pri páchaní protiprávneho konania dochádza. Orgány činné v trestnom konaní, ako aj orgány polície, sa o takto spáchaných trestných činoch nedozvedia vôbec alebo sa dozvedia len o niektorých. Je to z toho dôvodu, lebo tieto trestné činy možno považovať za latentné. Na základe rešerše odbornej literatúry² je možné konštatovať, že orgány polície sa dozvedia iba o jednom z dvanástich spáchaných trestných činov, pričom je potrebné podotknúť aj tú skutočnosť, že odhaľovanie sťažuje či znemožňuje nielen zakrývanie, ale i utajovanie kriminality konkrétnym, často sofistikovaným konaním páchatel'a. Trestného činu lúpeže sa môže dopustiť buď konkrétny páchatel', alebo aj rôzne kriminálne skupiny, ktoré majú dôkladne a sofistikovane premyslený celý postup aktivít (*modus operandi*), z čoho je možné dedukovať, že vo väčšine prípadov je ťažké odhaliť páchatel'ov takýchto skupín, keďže sú kriminálne skúsení (*disponujú kriminálnou kariérou z minulosti*). Cieľ páchatel'a je jasný. Páchatel' má pohnútku zmocniť sa cudzej veci častokrát aj nepatrnej hodnoty, pričom dominantným prvkom protiprávneho konania je násilie alebo bezprostredná hrozba násilím. Iná situácia je v prípade páchania trestného činu lúpeže kriminálnymi skupinami. Predmetom záujmu sú v tomto prípade väčšie finančné objemy vo forme predmetov veľkej hodnoty, bankové lúpeže, ale známe sú aj lúpeže, v prípade ktorých hmotným predmetom útoku bolo vzácne kultúrne dielo. Na základe dôkladnej analýzy štatistických údajov o spáchaných trestných činoch možno konštatovať, že na území Slovenskej republiky má trestný čin lúpeže, páchaný jednotlivcom alebo kriminálnou skupinou, rastúci charakter.³ V súčasnosti sa začali objavovať nové trendy páchania trestných činov, zvyšuje sa agresivita páchatel'ov, zlepšuje sa príprava a plánovanie na uskutočnenie trestného činu a v neposlednom rade je potrebné poukázať aj na fakt, že predmetnú trestnú činnosť vykonávajú aj páchatelia iných štátov, pričom každý člen má dôkladne pridelené úlohy, a teda páchanie trestných činov lúpeže možno

¹ Komparácia konkrétnych údajov za obdobie posledných piatich rokov[online]. [cit. 2025-11-02]. Dostupné na internete: <https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-csv>.

² VAŠKO A. a J. STIERANKA. *Odhaľovanie trestných činov*, s. 38 – 46.

³ Komparácia konkrétnych údajov za obdobie posledných piatich rokov. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné na internete: <https://www.genpro.gov.sk/statistiky/>.

považovať za vysoko citlivú a aktuálnu tému. Z hľadiska zvyšovania efektivity procesov odhaľovania, ako i objasňovania násilnej trestnej činnosti je žiadúce, aby sa touto trestnou činnosťou v rámci odbornej špecializácie zaoberali vybraní pracovníci, resp. príslušníci kriminálnej polície, ktorí disponujú náležitými skúsenosťami, či vedomosťami v oblasti metodiky odhaľovania a objasňovania tejto kategórie trestných činov. Pri jednotlivých procesoch využívajú rôzne nástroje, pričom osobitnú úlohu zohrávajú najmä metódy, formy, či prostriedky operatívno-pátracej činnosti. Za nemenej významnú možno považovať spoluprácu príslušníkov polície s inými štátnymi orgánmi, organizáciami, či fyzickými a právnickými osobami, od kvality ktorej často závisí výsledok týchto procesov.

Procesy odhaľovania a objasňovania trestnej činnosti

V súvislosti so súvzťažnými pojmami odhaľovanie trestných činov a objasňovanie trestných činov je možné uviesť, že oba tieto procesy uskutočňujú oprávnené štátne orgány. K účelovej realizácii týchto špecifických procesov v policajnej praxi dochádza iba v prípade, že je jasne identifikovaný objekt poznávania, teda spáchaný trestný čin so všetkými obligatornými znakmi skutkovej podstaty. Po vytýčení konkrétneho cieľa vykonávajú oprávnené subjekty jednotlivé procesy plánovane a systematicky, čo pozitívne ovplyvňuje aj samotnú organizáciu. Spoznávanie doposiaľ neznámeho (znakov protiprávneho konania) úzko súvisí s podstatou pojmu odhaľovanie. Voľba vhodného prístupu poznania ku konkrétnym objektom, trestným činom, musí byť rešpektovaná policajnou praxou a zároveň pri uskutočňovaní týchto špecifických procesov musí byť stanovený účel a cieľ. Aby príslušníci Policajného zboru mohli požadované činnosti, plniť efektívne a účelovo, sú povinní disponovať určitými vedomosťami či schopnosťami. Na základe odbornej diskusie s príslušníkmi policajno-bezpečnostnej praxe (*získanie informácií bolo uskutočnené metódou interview v priebehu mesiaca august 2025 od pracovníkov kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave V*) po získaní týchto poznatkov sme dospeli k názoru, že proces odhaľovania má isté špecifické štádiá, ktoré je možné pomenovať nasledovne:

- ✓ začiatok,
- ✓ priebeh,
- ✓ koniec.

Za odhaľovanie možno označiť procesuálnu činnosť, pri ktorej kompetentné orgány štátnej správy zisťujú a oboznamujú sa s nepoznanými znakmi skutkovej podstaty trestného činu, ako aj so všetkými tými okolnosťami, ktoré v následnom štádiu budú predmetom dokazovania. Za „účel odhaľovania“ možno označiť realizáciu procesov, pri ktorých kompetentné štátne orgány na základe uskutočnenej kriminálnej činnosti pripravujú podklady pre právnu kvalifikáciu trestného činu. Realizácia celého procesu odhaľovania sa logicky spája v nadväznosti na ďalšie procesy, a to objasňovanie – sled takých konkrétnych úkonov, kedy sa postupuje od začiatkovej neznalosti k znalosti konkrétnej reality za určitých situácií a v určitých podmienkach, pričom toto pôsobenie je možné chápať ako uspokojovanie potrieb samotnej bezpečnosti v našich konkrétnych legislatívnych podmienkach.⁴

Na rozdiel od odhaľovania pojem objasňovanie označuje súbor činností zameraných na zistenie neznámych informácií o odhalenom trestnom čine, ktoré je možné následne využiť pri individuálnej identifikácii páchatel'a (subjektu). Jednou zo základných úloh Policajného zboru je odhaľovanie trestnej činnosti, pričom je potrebné podotknúť, že túto úlohu jeho príslušníkom ukladá samotný zákon. Funkčnosť základných prvkov systému spoločnosti je do istej miery

⁴ LISOŇ, M. *Odhaľovanie a objasňovanie trestných činov všeobecnej kriminality*, s. 14-15.

ovplyvňovaná cieľavedomou a systematickou činnosťou príslušníkov Policajného zboru, ktorá je zabezpečovaná pri odhaľovaní.

Prostriedky operatívno-pátracej činnosti aplikované v procesoch odhaľovania a objasňovania trestných činov lúpeže

Na úvod považujeme za potrebné priblížiť všeobecnú definíciu pojmu prostriedok, pričom pod prostriedkom rozumieme určitý spôsob, nástroj či postup, ako uskutočniť proces v závere ktorého je možné nadobudnúť určité poznanie (*želaný výsledok zadávateľa*). Operatívni pracovníci prostredníctvom prostriedkov operatívno-pátracej činnosti sú schopní plniť svoje úlohy účinnejšie, efektívnejšie, ale i rýchlejšie. Operatívni pracovníci môžu zákonným spôsobom využívať takéto prostriedky len na základe určitého legislatívneho procesu a príslušných na vec vzťahujúcich sa právnych noriem. Je však potrebné poznamenať, že ich použitie si vyžaduje koreláciu s určitými pravidlami:

- ✓ oprávnené subjekty využívajú prostriedky operatívno-pátracej činnosti v súlade s ich vymedzenými kompetenciami,
- ✓ pri ich využívaní musia oprávnené subjekty akceptovať princípy humanizmu, zákonnosti či demokracie,
- ✓ oprávnené subjekty majú v kompetencii aplikovať prostriedky či metódy operatívno-pátracej činnosti len na základe právnych noriem.

Operatívni pracovníci, rešpektujúc vzniknuté a vznikajúce kriminálno-policajné situácie, formulujú konkrétne požiadavky (*potreby*), na základe ktorých sú potom prostriedky operatívno-pátracej činnosti zavádzané alebo následne i vyvíjané v policajnej praxi. Využitelnosť prostriedkov operatívno-pátracej činnosti v policajnej praxi je priamo úmerná ich rôznorodosti a ovplyvnená najmä právnymi tradíciami či ekonomickými požiadavkami a úrovňou ich výkonnosti. Pozitívny výsledok vo forme konkrétneho informačného výstupu, získaného s využitím prostriedkov operatívno-pátracej činnosti, síce predstavuje významný zásah do základných práv a slobôd jednotlivca, zároveň však prispieva k efektívnejšiemu priebehu týchto procesov. Pri aplikovaní prostriedkov operatívno-pátracej činnosti zákonným spôsobom je potrebné reflektovať a zároveň rešpektovať isté obmedzenia, za ktoré môžeme považovať:

- ✓ systém právnej úpravy, ktorý určuje resp. upravuje zákonné náležitosti ich použitia,
- ✓ účel a cieľ, ktoré je potrebné dosiahnuť ich samotným použitím,
- ✓ personálnu a ekonomickú náročnosť.⁵

Príslušníci v policajnej praxi sú povinní tieto skutočnosti akceptovať už pri samotnej klasifikácii, ktorú následne realizujú prostredníctvom konkrétnych procesov v súvislosti s plnením operatívnych úloh. Prostriedky používané v procesoch operatívno-pátracej činnosti sa na základe dynamiky a štruktúry trestných činov klasifikujú do nasledovných kategórií:⁶

- ✓ Operatívno-informačné prostriedky: (*Konkrétny operatívny pracovník sa spája s konkrétnym prostriedkom. Zodpovednosť za plnenie úloh je medzi prostriedkom a realizátorom, teda príslušníkom operatívy, čo možno považovať za podstatu*

⁵ LISONĚ, M. *Operatívno-pátracia činnosť (všeobecná časť)*, s. 114.

⁶ LISONĚ, M. *Odhaľovanie a objasňovanie trestných činov všeobecnej kriminality*, s. 34.

použitia predmetného prostriedku. Získať poznanie týkajúce sa napr. genézy poznávaného objektu je možné dosiahnuť aplikovaním práve týchto prostriedkov).

- ✓ Operatívno-technické prostriedky: *(Technické parametre týchto prostriedkov sú kľúčové determinanty efektivity a účinnosti ich použitia. Prebiehajúci dej, ktorý je týmito prostriedkami fixovaný, sa dá skúmať, hodnotiť a vysvetľovať).*
- ✓ Operatívno-logistické prostriedky: *(K realizácii procesov operatívno-pátracej činnosti, dochádza použitím prostriedkov v tejto klasifikačnej skupine. Výsledným produktom týchto prostriedkov nie je existencia poznania, ale poznanie, akým spôsobom je potencionálne možné realizovať policajno-bezpečnostné činnosti a pod.).*

K uvedenej klasifikácii je potrebné podotknúť, že pri ich zavádzaní na základe poznania požiadaviek z praxe a spoločnosti je potrebná identifikácia a prijímanie rozhodnutí na následné riešenie problémov a rozporov medzi pomerne stabilnými policajnými prístupmi a neustále meniacou sa bezpečnostnou situáciou. Bezpečnostná prax jednoznačne poukazuje na fakt, že predpoklady na realizáciu procesov Policajným zborom musia byť neustále zdokonaľované, pretože len tak je možné plniť služobné úlohy efektívnejším spôsobom. Vo vzťahu k operatívno-pátracej činnosti sú tieto predpoklady formulované najmä prijatými a následne realizovanými legislatívnymi, organizačno-riadiacimi, technickými a taktickými opatreniami.⁷

Na účely zákona o Policajnom zbore sa podľa § 171/1993 Z. z. využíva tzv. kategória prostriedkov operatívno-pátracej činnosti, v rámci ktorej je subkategória operatívno-informačné prostriedky klasifikovaná ako:

- ✓ kriminálne spravodajstvo,
- ✓ monitorovanie osôb a dopravných prostriedkov,
- ✓ sledovanie osôb a vecí,
- ✓ kontrolovaná dodávka,
- ✓ využívanie osôb konajúcich v prospech Policajného zboru,
- ✓ predstieraný prevod,
- ✓ nástrahová a zabezpečovacia technika.

Operatívno-informačné prostriedky sa okrem zákona o Policajnom zbore v policajnej praxi využívajú aj v zmysle zákona č. 301/2005 Z. z. *Trestného poriadku*, ktorého súčasťou zákonných ustanovení sú aj inštitúty:

- ✓ kontrolovaná dodávka,
- ✓ zámena obsahu zásielok,
- ✓ sledovanie osôb a vecí,
- ✓ predstieraný prevod,
- ✓ agent.

K operatívno-technickým zaradujeme:

- ✓ informačno-technické prostriedky,
- ✓ prostriedky nástrahovej a zabezpečovacej techniky.

⁷ SZABOVÁ, E., K. VRTÍKOVÁ a I. MOKRÁ. *Ochrana základných ľudských práv prostriedkami trestného práva. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*, s. 146.

Podmienkou ich použitia je pretrvávajúce konanie alebo stav, ktorý ich použitie vyvolal. Ak sa použijú po tejto právnej skutočnosti, v niektorých situáciách je možné týmito prostriedkami zistiť informácie len o následkoch určitého konania. Výkonnostné parametre týchto prostriedkov určujú účinnosť a efektivitu ich použitia.⁸

Podľa postulátov sa konkrétne operatívno-logistické prostriedky v kontexte policajného poznania klasifikujú do nasledovných inštitútov:

- ✓ krycie doklady,
- ✓ objekty a miesta používané pod legendou, tieto sú uvedené v zákone o PZ § 39 ods. 1.

Informačno-technickými prostriedkami sa podľa *Trestného poriadku* rozumejú „*elektrotechnické, rádiotechnické, fototechnické, optické, mechanické, chemické a iné technické prostriedky a zariadenia alebo ich súbory použité utajovaným spôsobom pri odpočúvaní a zázname prevádzky v elektronických komunikačných sieťach, obrazových, zvukových, alebo obrazovo-zvukových záznamov alebo pri vyhľadávaní, otváraní a skúmaní zásielok, ak sa ich použitím zasahuje do základných ľudských práv a slobôd.*“⁹ Procesnú využiteľnosť a zákonnosť informácií získaných použitím informačno-technických prostriedkov umožňuje kompetentným subjektom aj zákon č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov.

Trestný čin lúpež ako objekt identifikácie v procese odhaľovania a objasňovania trestnej činnosti

Legálna definícia pojmu trestný čin je vymedzená v ustanovení § 8 zákona č. 300/2005 Z. z. (*Trestného zákona*), pričom jej konkrétne znenie obsahuje nasledovné: „*Trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.*“ Na to, aby sa konkrétne konanie páchatel'a posudzovalo ako trestný čin, je obligatórne nevyhnutné splniť dve náležitosti, ktorými sú: protiprávnosť činu a tzv. formálne znaky trestného činu. Charakteristiku pojmu protiprávnosť činu je možno poňať ako vonkajší prejav uskutočnenej vôle človeka v reálnom svete, ktorým sa porušujú jednotlivé platné a účinné právne normy. Vo väčšine skutkových podstát protiprávnosť činu nie je výslovne uvedená a je potrebné ju odvodzovať. Existujú však aj výnimky, kde je protiprávne konanie priamo charakterizované (v *rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom, bez povolenia, neoprávnene*). Znaky uvedené v *Trestnom zákone*, tzv. formálne znaky, sú druhou obligatórnou podmienkou, ktorá musí byť kumulatívne splnená, aby sa páchatel' dopustil konania označeného ako protiprávne. Takéto konanie už naplňa jednotlivé a konkrétne znaky skutkových podstát trestných činov vymedzených v osobitnej časti *Trestného zákona*. Medzi povinné (*obligatórne*) znaky skutkovej podstaty trestného činu zaradujeme:

- ✓ objekt,
- ✓ objektívnu stránku,
- ✓ subjekt,
- ✓ subjektívnu stránku.

⁸ SZABOVÁ, E., K. VRTÍKOVÁ a I. MOKRÁ. *Ochrana základných ľudských práv prostriedkami trestného práva. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*, s. 146.

⁹ § 10 ods. 21 zákona č. 301/2005 Z. z. *Trestný poriadok*.

Za fakultatívne (*nepovinné*) znaky sa považujú tie znaky, ktoré sú definované vo všeobecnej časti *Trestného zákona*, pričom ide najmä o:

- ✓ vek,
- ✓ úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti,
- ✓ príčetnosť a iné.

Súhrn konkrétnych znakov, ktoré charakterizujú určité ľudské konanie ako trestný čin, predstavuje typické znaky jednotlivých skutkových podstat trestných činov. Súhrn určitých poznávacích znakov, ktoré opisujú konanie ako trestný čin, možno charakterizovať ako skutkovú podstatu trestného činu. Tieto konkrétne špecifické znaky jednotlivých skutkových podstat nám umožňujú diferencovať rôzne druhy protiprávneho konania.¹⁰

V ustanovení §-u 188 *Trestného zákona* je trestný čin lúpeže charakterizovaný v druhej hlave osobitnej časti nasledovne: „*kto proti inému použije násilie alebo hrozbu bezprostredného násilia v úmysle zmocniť sa cudzej veci, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.*“ Z uvedenej citácie zákonného ustanovenia skutkovej podstaty trestného činu lúpeže možno konštatovať, že páchateľ jedným konaním porušuje hneď dva spoločenské záujmy, ktorými sú osobná sloboda rozhodovania, ako aj vlastnícke práva k majetku, ktorými disponuje v čase spáchania trestného činu poškodená osoba. Násilie alebo hrozba bezprostredného násilia (*pričom toto násilie je použité páchateľom ako prostriedok*), ktorým môže prekonať odpor obete, je úzko späté s objektívnou stránkou (*konaním*). Násilie je možné v tomto prípade poňať ako prejav vonkajšej fyzickej sily. Obet' si v čase konania páchateľa môže byť vedomá fyzickej prevahy páchateľa a z toho dôvodu odpor nie je podmienkou pre spáchanie trestného činu. Za násilie zo strany páchateľa je považované také konanie, kedy prekonáva odpor tým spôsobom, že vecou v čase spáchania skutku myká či šklbe. Naopak, za násilie nemožno považovať obyčajné vytrhnutie z ruky a následný útek páchateľa. Za trestný čin spáchaný násilím možno považovať konanie, pri ktorom páchateľ pomocou ľsti doviedol poškodenú osobu do bezbrannosti. Trestný čin je spáchaný ľstou, ak bol spáchaný s využitím omylu, ktorý páchateľ vyvolal alebo s použitím úskoku.¹¹ Dôležitou podmienkou pre vznik trestnej zodpovednosti za spáchanie trestného činu lúpeže je to, aby sa násilie alebo hrozba bezprostredného násilia uskutočnili ešte pred samotným zmocnením sa veci, pretože v opačnom prípade by konanie páchateľa napĺňalo znaky skutkovej podstaty iného trestného činu uvedeného v osobitnej časti *Trestného zákona* (napr. *krádež podľa § 212 ods. 1 písm. c Trestného zákona*). Obligatórnym znakom skutkovej podstaty trestného činu lúpeže (*okrem iných*) je aj subjekt, pričom zákonodarca vymedzuje, že páchateľom môže byť len trestne zodpovedná fyzická osoba. Cieľom páchateľovho konania trestného činu lúpeže je zmocniť sa cudzej veci, predmetné možno vymedziť ako obligatórny prvok trestného činu – subjektívnu stránku. Povinnou náležitosťou objektívnej stránky trestného činu lúpeže je konanie páchateľa, pri ktorom sa vyžaduje úmyselné zavinenie. Použitím násilia alebo hrozbou bezprostredného násilia smeruje páchateľ k znemožneniu alebo prekonaniu odporu poškodeného.¹²

¹⁰ STRÉMY, T., L. KURILOVSKÁ a kol. *Trestný zákon. Komentár. I. zväzok*, s. 26 – 29.

¹¹ § 122 ods. 6 zákona č. 300/2005 Z. z. *Trestný zákon*.

¹² STRÉMY, T., L. KURILOVSKÁ a kol. *Trestný zákon. Komentár. I. zväzok*, s. 258 – 262.

Procesy odhaľovania a objasňovania trestných činov lúpeže z pohľadu činnosti oprávnených subjektov

Pre procesy odhaľovania a objasňovania trestných činov lúpeže v policajnej praxi platí, že tieto procesy prebiehajú podľa určitých pravidiel, ktoré boli objektivizované v priebehu genézy činnosti policajno-bezpečnostných orgánov. Vo všeobecnosti možno tieto osvedčené postupy rozdeliť na menšie celky-fázy identifikačného procesu.

Prvou fázou týchto procesov je získanie kvalifikovaného podnetu, ktorým sa začína proces identifikácie trestného činu lúpeže. Samotný proces odhaľovania a objasňovania trestného činu lúpeže nie je možné začať uskutočňovať bez tohto obligatórneho prvku. Oprávnené subjekty sa môžu dozvedieť o spáchaní trestného činu buď vlastnou (*operatívnu*) činnosťou, alebo na základe iného podnetu (*trestného oznámenia, telefonického oznamu, či anonymného podania atď.*). Ak je podnet získaný/prijatý, vyžaduje sa overenie skutočností, či naozaj boli naplnené všetky povinné znaky trestného činu. „*V prípade, ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania, začne policajt trestné stíhanie vykonaním zaistovacieho, neopakovateľného alebo neodkladného úkonu a po ich vykonaní bezodkladne vyhotoví uznesenie o začatí trestného stíhania, v ktorom uvedie, ktorým z týchto úkonov už bolo začaté trestné stíhanie. Ďalšou možnosťou je trestné oznámenie, ktoré sa podáva prokurátorovi alebo policajtovi. Prokurátor a policajt o podanom trestnom oznámení bez omeškania upovedomia Európsku prokuratúru, ak sa týka pôsobnosti Európskej prokuratúry. O prijatí trestného oznámenia podaného poškodeným vydá prokurátor alebo policajt písomné potvrdenie, ktoré musí obsahovať čas a miesto podania, označenie orgánu, ktorý trestné oznámenie prijal a základné skutočnosti trestného oznámenia. Ak bolo trestné oznámenie podané poškodeným ústne, prokurátor alebo policajt poskytne na žiadosť poškodeného odpis zápisnice o oznámení.*

Ak prokurátor alebo policajt po prijatí trestného oznámenia zistí, že je potrebné ho doplniť, vykoná doplnenie výsluchom oznamovateľa alebo poškodeného, vyžiadanim písomných podkladov od oznamovateľa, inej osoby alebo orgánu, a to tak, aby mohol rozhodnúť podľa § 197 alebo § 199 v lehote do 30 dní od prijatia trestného oznámenia. Prokurátor alebo policajt môže vypočuť osobu, ktorú na základe trestného oznámenia alebo iného podnetu je potrebné vypočuť k okolnostiam nasvedčujúcim, že mala spáchať trestný čin. Táto osoba má právo odoprieť výpoveď, ak by výpoveďou spôsobila nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo svojmu príbuznému v priamom rade, svojmu súrodencovi, osvojiteľovi, osvojencovi, manželovi alebo druhovi, alebo iným osobám v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých ujmu by právom pociťovala ako vlastnú ujmu, nesmie však byť vypočúvaná v prípadoch ustanovených v § 129. Túto osobu treba poučiť o následkoch krivého obvinenia. Vypočúvaná osoba má právo na právnu pomoc advokáta. Ustanovenie § 40 ods. 2 sa použije primerane. Na predvolanie a predvedenie tejto osoby alebo oznamovateľa sa primerane použijú ustanovenia § 128“¹³.

Okrem vyššie uvedených úkonov a opatrení trestno-procesnej povahy je možné v tomto štádiu realizovať aj prvotné neodkladné a neopakovateľné úkony operatívno-pátracej povahy, ktorých účelom je odhaliť konkrétneho páchatel'a. Úlohy a ciele v konkrétnom prípade je možné vytyčovať len na základe dôkladne známej operatívnej situácie.

Druhou fázou je samotný zásah na mieste spáchaného trestného činu. Do prvého kontaktu so spáchaným trestným činom najčastejšie prichádzajú príslušníci poriadkovej polície Policajného zboru. Z policajnej praxe považujeme za dôležité poznamenať to, že je dôležité, kde došlo k spáchaniu trestného činu – či to bol exteriér (*napr. miesto verejnosti prístupné, verejné priestranstvo*) alebo interiér (*napr. rôzne objekty, opustené budovy, banky, čerpacie*

¹³ § 196 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok.

stanice), keďže následné opatrenia v tejto fáze sa odvíjajú od tejto relevantne dôležitej skutočnosti. Prvotné opatrenia zo strany príslušníkov polície by mali smerovať k zabráneniu dokonania skutku (*naplnenia všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu*) a zároveň, ak je to potrebné, k poskytnutiu prvej pomoci zraneným osobám. V situácii, keď sa páchateľ nachádza na mieste trestného činu, resp. v jeho okolí, musia z úradnej povinnosti policajti realizovať také zákonné opatrenia, aby túto osobu obmedzili na osobnej slobode. Za ďalšie nevyhnutné opatrenia zo strany príslušníkov polície sa považuje zabránenie šíreniu rôznych škodlivých vplyvov a dôsledkov, za ktoré môžeme považovať napr. požiar, kde je potrebné zaistiť miesto činu a uzavrieť okolie miesta činu, aby sa zamedzil fyzicky prístup nepovoleným osobám alebo vznik post traumatického šoku na strane poškodenej osoby. Za neodmysliteľnú činnosť na mieste spáchaného trestného činu zo strany polície je možné považovať zistenie a následne zadokumentovanie stôp, ktoré by mohli byť zničené či znehodnotené, zistenie totožnosti poškodených osôb, ale i svedkov, prípadne zistenie výskytu ďalších osôb a dopravných prostriedkov nachádzajúcich sa na mieste činu alebo v jeho okolí. Pri uskutočňovaní jednotlivých úkonov platí zásada, že opatrenia, ktoré smerujú na ochranu života a zdravia, musia byť realizované ako prvoradé. Poradie ostatných opatrení sa môže meniť v závislosti od konkrétnej situácie.

Tretou fázou je obhliadka miesta činu. Obhliadku miesta činu realizuje výjazdová skupina, ktorú vedie vyšetrovateľ. Ďalej sa v súvislosti s výjazdovou skupinou zúčastňujú na tomto procesnom úkone aj kriminalistický technik a pracovníci operatívnych služieb. To, akým smerom sa bude uberať samotné dokazovanie trestného činu, závisí od realizácie obhliadky miesta činu, ku ktorej by mal vyšetrovateľ pristupovať individuálne a v maximálnej možnej miere zodpovedne. Pri realizácii obhliadky miesta činu je nevyhnutné dodržať tieto všeobecné zásady:

- ✓ zásada neopakovateľnosti,
- ✓ zásada neodkladnosti,
- ✓ zásada rýchlosti,
- ✓ zásada komplexnosti.

Znalecká činnosť (expertízne skúmanie) je fakultatívnou fázou týchto procesov. Považujeme však za potrebné zdôrazniť, že v policajnej praxi sa realizuje skutočne na pravidelnej báze (*v niektorých prípadoch aj redundantne, čo neúmerne navyšuje ekonomické, personálne, časové a iné kapacity*). Vo všeobecnosti platí, že po uskutočnení obhliadky miesta činu je potrebné zo strany štátnych orgánov zabezpečiť detailné skúmanie jednotlivých zaistených stôp. Uvedená činnosť je predmetom skúmania odborníkov v danom odvetví. So zámerom objektívne prešetriť všetky okolnosti by sa obhliadka miesta činu, pokiaľ to umožňuje najmä zdravotný stav, ako aj situácia, mala uskutočniť za prítomnosti poškodeného. Pri uskutočňovaní tohto procesného úkonu sa príslušník polície zameriava predovšetkým na:

- ✓ odev, ktorý mal poškodený oblečený v čase spáchania skutku,
- ✓ komparáciu zaistených stôp na mieste činu so stopami, ktoré má poškodený na sebe (*napr. biologické stopy*),
- ✓ ak ide o podozrenie z predstieranej lúpeže zamerať sa na mieste činu na tzv. negatívne stopy (*stopy ktoré vznikli neúmyselne, nechcene, pretože ich vytvoril iný subjekt ako páchateľ*),

- ✓ vyhľadávanie predmetov, nástrojov či zbraní, ktoré páchatel' na mieste činu stratil, zanechal, prípadne zahodil.

Ak došlo k spáchaniu trestného činu lúpeže na verejnom priestranstve (*mieste prístupnom verejnosti*), pozornosť by sa mala zamerať na trasologické stopy, ktoré môžu následne vo vyšetrovaní poskytnúť relevantné informácie, a to:

- ✓ akú obuv mal páchatel' v čase spáchania trestného činu,
- ✓ či sa trestného činu dopustil jeden páchatel' alebo viac páchatel'ov,
- ✓ skupinovú príslušnosť,
- ✓ akým smerom páchatel' prišiel na miesto trestného činu,
- ✓ akým spôsobom páchatel' odišiel z miesta trestného činu.¹⁴

Vykonanou analýzou procesov odhaľovania a objasňovania v policajnej praxi v súvislosti so spáchaným trestným činom lúpeže sa čoraz častejšie vyskytuje situácia, že vyšetrovateľ v rámci dokazovania pri konkrétnom páchatel'ovi zabezpečuje aj znalecký posudok z odboru psychológie a psychiatrie. Je tomu tak preto, aby sa potvrdila alebo vylúčila okolnosť, či bol páchatel' schopný v čase spáchania skutku ovládať svoje konanie a rozpoznať jeho nebezpečnosť a dôsledky, či chápe zmysel samotného trestného konania, či nie je závislý na liekoch, drogách, alkohole, a ak áno, o aký stupeň závislosti ide. Na základe komparácie údajov za rok 2023 s rokom 2024 podľa štatistických údajov Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky je evidentné, že počet trestných činov lúpeže spáchaných pod vplyvom alkoholu či omamných a psychotropných látok sa evidentne zvýšil.¹⁵ Na základe rozhovorov s vyšetrovateľmi z policajnej praxe sme dospeli k záveru, že je veľkou výhodou, ak sa vyšetrovateľ ešte pred vyhotovením uznesenia o pribratí znalca z príslušného odboru vopred (*napríklad formou telefonickkej konzultácie*) dohodne s konkrétnym expertom na ďalšom postupe a prípadne aj na okruhu otázok, na ktoré sa má znalecké dokazovanie zamerať. Výhodou uvedeného postupu je stanovenie najúčelnejšieho a najefektívnejšieho spôsobu znaleckého skúmania v kontexte konkrétneho prípadu a možností, ktoré dané vedné odvetvie skúmania umožňuje (*metodika, taktika a technika skúmania*).

V policajnej praxi je súčasťou širšej stratégie odhaľovania a objasňovania trestného činu lúpeže aj **činnosť kriminálnej polície (operatívnych zložiek) na úseku objasňovania**. Na plnenie úloh vyplývajúcich z plánu spoločného postupu sa po vykonaní prvotných operatívno-pátracích opatrení uskutoční porada určených členov. Na tejto porade sa zúčastňuje určitý okruh policajtov, pričom cieľom porady je vyhotovenie spoločného postupu, akým spôsobom bude prebiehať samotné objasňovanie a kto bude zodpovedný za konkrétnu vytýčenú úlohu. Za významnú činnosť pracovníkov operatívnych služieb polície môžeme považovať tvorbu a previerku operatívno-pátracích verzií, ktorá má niekoľko fáz:

- ✓ Získavanie informácií o trestnom čine a ich následné preverenie-analýza: (*Informácie o trestnom čine získavajú príslušníci Policajného zboru prostredníctvom služobnej činnosti, oznámenia od občanov, v neposlednom rade na základe trestného oznámenia, ktoré podávajú občania orgánom činným v trestnom konaní (policajtom, prokurátorovi).*

¹⁴ JALČ, A. *K niektorým problémom pri výkone obhliadky miesta činu*, s. 138.

¹⁵ Komparácia konkrétnych údajov za obdobie posledných dvoch rokov. [online]. [cit. 2025-11-03].

Dostupné na internete: https://www.genpro.gov.sk/fileadmin/Statistiky_datasety/2024/rocenka_2024.pdf
https://www.genpro.gov.sk/fileadmin/Statistiky_datasety/2023/rocenka_2023.pdf

- ✓ Na základe získaných informácií vytvorenie faktického základu verzie (*akého trestného činu sa páchatel' dopustil – znaky akého trestného činu páchatel' naplnil*).
- ✓ V každej operatívno-pátracej verzii je potrebné vytýčiť teoretický základ: (*hypotetické domnienky, ktoré tvoria pracovníci operatívnych služieb na základe zhromaždených dôkazov a informácií o trestnom čine*).
- ✓ Komparácia doposiaľ získaných faktov.
- ✓ Vytýčenie základu operatívno-pátracej verzie: (*realizátori pri aplikácii môžu využívať rôzne metódy a prostriedky poznávania; limity pri ich využívaní vyplývajú z právnej regulácie procesov OPČ, ako aj operatívnej a kreatívnej schopnosti týchto subjektov nachádzať riešenia, rešpektujúc stanovené kritériá účinnosti a efektivity tejto špecifickej poznávacej činnosti*).
- ✓ Existencia určených dôsledkov (*akceptácia získaných informácií oprávnených subjektov*).
- ✓ Overenie a previerka verzie.¹⁶

Z hľadiska konkretizácie obsahu operatívno-pátracie verzie členíme:

- ✓ Základné verzie sú verzie, ktorými sa klasifikuje trestný čin. (*Nie je možné ich považovať za formálne právny pojem, pretože odkazujú na rozdelenie trestných činov podľa ich objektu, ktorý chránia, v našom prípade to je trestný čin lúpež, teda právom chránený záujem je uvedený v druhej hlave osobitnej časti Trestného zákona*). Nazývajú sa aj ako všeobecné či typové.
- ✓ Verzie, ktoré sa viažu na jednotlivé znaky skutkovej podstaty trestného činu, konkrétnejšie opisujú jednotlivé okolnosti v procese objasňovania protiprávneho konania: (*napr. kto môže byť subjektom – páchatel'om konania – obeť a páchatel' sa poznajú/nepoznajú, páchatel' si vytypoval/nevytypoval obeť, akým spôsobom bol skutok spáchaný a za využitia akých nástrojov, zbraní, či pomôcok*).
- ✓ Čiastkové verzie sa vytvárajú ku konkrétnym skutočnostiam, prípadne štádiám trestného činu (*napr. môže ísť o štádium pred spáchaním trestného činu, v čase spáchania trestného činu a po spáchaní trestného činu*).

Záver

Páchanie (*nielen*) násilnej trestnej činnosti podlieha neustálemu vývoju modernej doby (*technologické či digitálne možnosti*). Prejavuje sa to tak, že sa objavujú neustále nové rôzne formy prejavov páchania trestných činov, ako aj utajovania trestnej činnosti. Na tieto dynamické kriminálne procesy je potrebné adekvátne reagovať zo strany príslušníkov Policajného zboru – kompetentných subjektov a oprávnených zákonodarcov, ktorí participujú na vnútroštátnej legislatíve. Zo získaných a nami spracovaných informácií je zrejmé, že pri odhaľovaní a objasňovaní trestných činov lúpeží je kvalita využívania prostriedkov, ako aj výsledný efekt operatívno-pátracej činnosti a používanie informačno-technických prostriedkov podmienené funkčným a dobre organizovaným riadením práce príslušných subjektov. Z policajnej praxe jednoznačne vyplýva, že realizačné subjekty pri používaní prostriedkov operatívno-pátracej činnosti a informačno-technických prostriedkov výrazne zasahujú do základných práv a slobôd a z toho dôvodu sú povinné svoju služobnú činnosť realizovať

¹⁶ LISOŇ, M. Metodika analýzy operatívnej situácie, štúdia. In: *Policajná teória a prax*, s. 12.

promptne, kreatívne, operatívne. Zároveň sú pri realizácii povinní eliminovať subjektívne chyby. Na účelovú realizáciu procesov operatívno-pátracej činnosti sa vyžaduje vytvoriť potrebnú logistiku, čo predstavuje funkčnú kvalitu celého systému či zabezpečenie adekvátnej materiálno-technickej a personálnej kapacity. Za dôležité považujeme aj to, akým spôsobom budú oprávnené subjekty počas realizácie procesov medzi sebou komunikovať, prípadne, ako budú reagovať na neočakávané okolnosti (*zvolenie vhodnej alternatívy*). Pri aplikovaní týchto špecifických prostriedkov, ako i pri vytváraní nevyhnutnej logistiky oprávnenými subjektmi je vhodné, aby na základe poznania operatívnej situácie vedeli v maximálnej možnej miere svoje konanie orientovať nielen na aktuálne praktické potreby, ale aj na potreby, ktoré bude potrebné naplňať v budúcnosti. Pri odhaľovaní a objasňovaní trestných činov lúpeží v súlade s naším poznaním vyslovujeme presvedčenie, že tieto nami spracované názory predstavujú kvalifikované podnety, ktorých realizáciou by sa mohla výrazne skvalitniť práca na tomto úseku, najmä pri používaní prostriedkov operatívno-pátracej činnosti.

Literatúra

- ČERNÍK, Jozef a Miroslav LISOŇ. *Násilná kriminalita 2. časť. Prvé vydanie*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 1999, s. 103. ISBN 80-8054-112-4.
- JALČ, Adrián. K niektorým problémom pri výkone obhliadky miesta činu. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2012, roč. 20, č. 2, s. 138.
- LISOŇ, Miroslav a Jozef STIERANKA. *Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike*, Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2004, s. 258. ISBN 80-8054-315-1.
- LISOŇ, Miroslav. *Teória policajného operatívneho poznania*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2012, s. 388. ISBN 978-80-8054-540-6.
- LISOŇ, Miroslav. *Operatívno-pátracia činnosť (Všeobecná časť)*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2012, s. 226. ISBN 80-8054-231-7.
- LISOŇ, Miroslav, Adrián VAŠKO a kol. *Teória kriminálno-policajného poznania*. Bratislava, 2017, s. 295. ISBN 97-8808-168-838-6.
- LISOŇ, Miroslav. *Odhaľovanie a objasňovanie trestných činov všeobecnej kriminality*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2016, s. 14-15. ISBN 978-80-8054-673-1.
- LISOŇ, Miroslav. Metodika analýzy operatívnej situácie, štúdia. In: *Policajná teória a prax*, 2006, ročník XIV., č. 1/2006, s. 12-13, ISSN 1335-1370.
- STIERANKA, Jozef a Adrián VAŠKO. *Odhaľovanie trestných činov: Nová stratégia a prístupy*. Praha: Leges, 2021. 270 s. ISBN 978-80-7502-512-8.
- STRÉMY, Tomáš, Lucia KURILOVSKÁ a kol. *Trestný zákon. Komentár. I. zväzok*. Praha: Wolters Kluwer, ČR, 2022, s. 26 – 29. ISBN 978-80-7676-429-3.
- SZABOVÁ, Eva, Karin VRTÍKOVÁ a Ivana MOKRÁ. 2021. *Ochrana základných ľudských práv prostriedkami trestného práva. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*, Praha: Leges, 2021, s. 410. ISBN 978-80-7502-565-4.

Elektronické dokumenty

Trestný zákon s komentárom: [online]. [cit. 5. novembra 2025]. Dostupné na internete: [SEPI N - Trestné právo - cast 1.](#)

Policajná štatistika: [online]. [cit. 5. novembra 2025]. Dostupné na internete: <https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-csv>
Štatistický prehľad trestnej činnosti Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky za rok 2023/2024: [online]. [cit. 5. novembra 2025]. Dostupné na internete: https://www.genpro.gov.sk/fileadmin/Statistiky_datasety/2024/rocenka_2024.pdf
https://www.genpro.gov.sk/fileadmin/Statistiky_datasety/2023/rocenka_2023.pdf

Právne predpisy

Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky.

Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, § 30 ods. 1 v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

Key words: robbery, detection, investigation, criminal offence

Summary

Commitment of the robbery can be considered a serious felony that threatens several protected interests (objects) as personal freedom, health, or human property. In case the offender commits a criminal offense of robbery, such act can be considered a felony, specific features of which are stated in the Second Chapter of the Criminal Code, and at the same time, the robbery can be considered a factor determining the security threats of citizens. Slovak legal order guarantees the protection of life, health and freedom in the Constitution of the Slovak Republic and thus committing a criminal offence of robbery, can be considered a serious violation of the standards of the legal order of the Slovak Republic.

*mjr. JUDr. Martin Slabý, PhD.
Katedra kriminálnej polície
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
e-mail: martin.slaby@akademiapz.sk*

Recenzent: doc. JUDr. Antonín Nesvadba, PhD.